

אם בחוקותי תלכו

מדוע דוקא אצל בני ישראל הברכות תלויות בהנהגתם

"אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם גו'", וכל הברכות האמורות בפרשה, עד "ואולך אתכם קוממיות" - דלכאורה אינו מובן: כתיב "פותח את ירך ומשביע לכל חי רצון" - דקאי אפילו על דומם, צומח וחי, ומכל שכן על מין המדבר, ובודאי (במין המדבר גופא) על בני ישראל. ואם כן, מדוע דוקא אצל בני ישראל תלוי ענין הברכה בכך ש"בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"?

והרי גם בלאו הכי חייב הקב"ה לזון את בני ישראל, בגלל שהם בניו, כמו שכתוב "בני בכורי ישראל", ויש חיוב על האב לזון את בנו, וגם מצד זה שבני ישראל הם עבדים, כמו שכתוב "בני ישראל... עבדי הם", "אל תירא עבדי יעקב", הרי מזונות העבד הם על האדון, כך, שגם ללא ענין של עבודה צריכים בני ישראל לקבל את כל הברכות, ועל כל פנים - לא להיות גרועים מהגוים, שמקבלים השפעתם באופן כזה!?

ואין לומר שכאן מדובר אודות תוספת ברכה, כמו "ועץ השדה יתן פריו", כפירוש רש"י: "הן אילני סרק ועתידין לעשות פירות", שזהו ענין שאינו אצל גוים, אלא רק אצל בני ישראל, ולכן תלוי הדבר בכך ש"בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו" - שהרי בפרשה זו מדובר לא רק אודות תוספת ברכה, אלא גם אודות ענינים המוכרחים, כמו "ואשבור מוטות עולכם". ואם כן, למה יגרע יהודי מגוי, שגוי מקבל השפעה ללא תנאי, ואילו אצל יהודי יש תנאי "אם בחוקותי תלכו"!?!

...וההסברה בזה - שאצל בני ישראל התורה היא באופן של "בחוקותי", שהוא ענין החקיקה: החילוק בין חקיקה לכתיבה הוא - שבכתיבה יש שני דברים: דיו וקלף, שהרי גם לאחרי כתיבת האותיות בדיו על הקלף,

הקלף הוא מציאות בפני עצמו, וכמודגש בהלכה שכשרות הספר תורה תלויה בכך שכל אות צריך להיות מוקף גויל; מה שאין כן בחקיקה, האותיות והאבן הם (לא שני דברים, אלא) דבר אחד, שהרי האותיות חקוקות בחומר האבן עצמו.

וכן הוא בנוגע לבני ישראל ותורה - שהרי התורה היא "חיינו", והיינו, שאין זה באופן שיש שני ענינים, תורה וישראל, והתורה רק פועלת שהמציאות של בני ישראל תהיה באופן של חיות, אלא מלכתחילה אין כאן שני דברים נפרדים, כי אם מציאות אחת, כמו בענין החקיקה.

וכמובן גם ממאמר רבותינו ז"ל (בתנא דבי אליהו, ובקיצור במדרש רבה) שתורה וישראל קדמו לעולם, וביניהם גופא מי קדם למי - ישראל קדמו, וראיה לדבר, שהתורה עצמה אומרת "דבר אל בני ישראל" ו"צו את בני ישראל", היינו, שכל מציאות התורה היא מצד זה שישנה המציאות דבני ישראל, ומזה נעשה הדיבור והציווי לבני ישראל, ונמצא, שמציאות התורה חקוקה מבני ישראל והיא גם חקוקה בתוך בני ישראל, עד שהם מציאות אחת.

...וזהו החילוק בין בני ישראל לכל שאר הבריאה: כל הבריאה היא אמנם מהקב"ה, כמו שכתוב "בדבר ה' שמים נעשו", וכמו שכתוב בפרקי אבות שלומדים ביום השבת קודש הזה: "בעשרה מאמרות נברא העולם", אבל, ענין זה הוא בהעלם (לא רק מצד הקליפות כו', אלא מצד עצם ענין ההתהוות, כפי ש"בראשית ברא אלקים", שמורה על ההעלם); ורק אצל בני ישראל רואים בגלוי שהם מציאות אחת עם הקב"ה, שלכן נקראים בשם "אדם", כיון שגם בהיותם למטה הרי הם באופן ד"אֲדָמָה לעליון".

ולכן נאמר על בני ישראל "מעשה ידי להתפאר" - אף שכל הבריאה היא מעשה ידיו - כי, "להתפאר" שייך רק על דבר הגלוי, ולכן שייך ענין זה על בני ישראל דוקא, כיון שאצלם רואים בגלוי שהם מציאות אחת עם הקב"ה.

וכיון שבני ישראל הם מציאות אחת (באופן של חקיקה - "בחוקותי") עם התורה והקב"ה, לכן יכולים לקבל את כל ברכותיו של הקב"ה רק כאשר "בחוקותי תלכו".

קטע משיחת ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תש"ל חוברת ח"א ע' 9.

- 1 כו, יג.
- 2 תהילים קמה, טז.
- 3 שמות ד, כב.
- 4 רמב"ם הל' אישות יב, יד.
- 5 בהר כה, נה.
- 6 ישעי' מד, ב. ועוד.
- 7 רמב"ם הל' עבדים א, ט.
- 8 פרשתנו כו, ד.
- 9 מנחות כט, א.
- 10 ברשימה נוספת: כמו חיות הגוף, שהחיות אינו דבר נוסף על הגוף, אלא הגוף עצמו הוא חי.
- 11 פי"ד. וראה לקו"ש חל"ד ע' 222. וש"נ.
- 12 ב"ר פ"א, ד.
- 13 תהלים לג, ו.
- 14 רפ"ה.
- 15 בראשית א, א.
- 16 ראה תניא שער היחוד והאמונה רפ"ו.
- 17 יבמות סא, רע"א.
- 18 ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.
- 19 ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה